

Säkerhet på dekis

SIST VI KOLLADE var det fortfarande arbetsgivarna som leder och fördelar arbetet på svenska arbetsplatser. Vi hade gärna sett att den makten övertogs av de anställda, men så är nu inte fallet.

Med makt följer ansvar. Enbart den som har makt att göra något åt en situation kan hållas ansvarig för den. Vad gäller till exempel arbetsmiljö är det i första hand arbetsgivaren som är ansvarig, eftersom det är arbetsgivaren som ytterst har makten över arbetsmiljön. Det är nog bra att de anställda kan utse ett skyddsombud, men så länge skyddsombudets befogenheter är så begränsade kan det inte hållas ansvarigt för arbetsplatsolyckor.

DETTA ÄR ELEMENTÄRT, kan tyckas, och framgår också av lagstiftning och förarbeten. Maria Steinberg är juris doktor i arbetsmiljörätt. Hon har forskat i skyddsombuds rätt i mer än 30 år och hennes forskning sträcker sig tillbaka till 1912.

– Jag har aldrig hört talas om att ett skyddsombud åtalats eller fällts för arbetsmiljöbrott, säger hon till *Dagens Arbeta*.

Men 2009 har det alltså hänt. Vid en grävning för en avloppsledning vid Tegs kyrka utanför Umeå för snart fyra år sedan rasade schaktmassor och begravde en byggnadsarbetare upp till midjan. Som om inte det var nog åtalas arbetaren nu för arbetsmiljöbrott, eftersom han också var skyddsombud på arbetsplatsen. Observera att det är i egenskap av skyddsombud som kammaråklagare Kjell Jansson åtalar honom – på plats fanns ytterligare en arbetare som inte omfattas av åtalet. Det gör däremot även Peabs platschef, som var ansvarig för arbetsmiljön på arbetsplatsen.

Dagens Arbeta samlar nu in protester mot åtalet, och lovar att protesterna ska förmedlas till kammaråklagaren. Följderna av en fällande dom skulle antagligen bli värre än bara en oskyldigt dömd. Det skulle rimligen leda till att det blir ännu svårare att få anställda att ta på sig uppdraget som skyddsombud. Det är redan en föga glamorös uppgift, och om man dessutom riskerar att åtalas för olyckor man inte har möjlighet att stoppa lär attraktionen knappast öka. Och med färre skyddsombud ökar risken för ännu fler olyckor.

Eftersom åtalet, enligt Maria Steinberg, inte har stöd i lagen verkar en fällande dom dock inte så trolig. Ändå är åtalet ytterligare ett slag mot säkerheten på svenska arbetsplatser, som tyvärr är på dekis. Det blir allt farligare att gå till jobbet i Sverige. Sedan 2005 har en årlig ökning av antalet arbetsplatsrelaterade dödsolyckor skett och 2007 var ett dystert toppår med 75 omkomna, enligt Arbetsmiljöverkets statistik. 2008 ser ut att bli något bättre men med drygt 60 omkomna.

MÖJLIGHETERNA ATT komma tillrätta med denna skandalösa utveckling underlättas inte av att regeringen har satt in ett kraftigt sparprogram på Arbetsmiljöverket som gör att antalet arbetsplatsinspektörer minskar med en tredjedel.

De som ska åtalas för arbetsplatsolyckorna är de som har makt att förbättra arbetsmiljön men underlåter att göra det: Arbetsgivarna om de inte vidtar tillräckliga säkerhetsåtgärder på arbetsplatserna – och regeringen för att de minskar anslagen till arbetarskyddet.

